

Asia

Komission lisätalousarvioesitys nro 2 EU:n talousarvioon varainhoitovuodelle 2020, komission ehdotus joustovälineen varojen käyttöönotosta, komission ehdotus ennakoiduttomiin menoihin varatusta liikkumavarasta ja komission ehdotus neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 1311/2013 muuttamisesta

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 2.4.2020 varainhoitovuotta 2020 koskevan lisätalousarvioesityksen nro 2 (COM(2020) 170 final) liittyen COVID-19 -epidemiasta aiheutuviin toimiin.

Lisätalousarvion nro 2/2020 toteuttamiseksi komissio antoi myös ehdotuksen joustovälineestä annetun päätöksen muuttamisesta joustovälineen varojen käyttöön ottamiseksi (COM(2020) 171 final), ehdotuksen päätökseksi ennakoiduttomiin menoihin varatun liikkumavaran käyttöönottamiseksi (COM(2020) 172 final) sekä ehdotuksen monivuotisesta rahoituskehyksestä vuosille 2014–2020 annetun asetuksen (neuvoston asetus (EU, Euratom) No 1311/2013) muuttamisesta sitoumusten kokonaisliikkumavaran käyttöönottamiseksi (COM (2020) 174 final). Komissio antoi samalla myös tiedonannon erityisvälineisiin liittyvistä teknistä mukautuksista (COM(2020) 173 final).

Lisätalousarvioesitys 2/2020 liittyy hätätilanteiden tukivälineen aktivointiin. Komissio on antanut ehdotuksen (COM(2020) 175 final) neuvoston asetukseksi, jolla otettaisiin käyttöön asetuksen (EU) No 2016/369 mukainen hätätilanteiden tukiväline ja muutettaisiin viimeksi mainitun asetuksen säännöksiä COVID-19 -epidemiaan liittyen. Kyseinen EU-asia on valmisteltavana sosiaali- ja terveysministeriössä ja siitä toimitetaan eduskunnalle erillinen E-kirje.

Komission antamaa toimenpidepakettia käsitellään EU:ssa erittäin kiireellisenä. Komissio esitteli ehdotukset 3.4. Coreperissa. Budjettikomitea käsittelee asiaa kokouksessaan 6.4. Puheenjohtajalta saatujen aikataulutietojen mukaan Coreper 8.4. alustavasti hyväksyisi komission ehdotukset, päättäisi 8 viikon määräajan lyhentämisestä ja käynnistäisi kirjallisen menettelyn neuvoston kannan vahvistamiseksi. Kirjallinen menettely päättyisi 14.4. Coreper muuttaisi samassa yhteydessä lisätalousarvion nro 1/2020 (E 23/2020 vp) kirjallisen käsittelyn määräaikaa, joka päättyisi myös jo 14.4., eikä 17.4.

Euroopan parlamentti äänestäisi lisätalousarvion nro 1/2020, lisätalousarvion nro 2/2020, hätätilanteiden tukivälineen aktivoinnin ja näihin liitännäisten ehdotusten

hyväksymisestä suoraan täysistunnossaan 16.4. Säädettyjen menettelytapojen vuoksi lisätalousarvio nro 2/2020 allekirjoitettaisiin kuitenkin vasta 21.4.

Suomen kanta

Valtioneuvosto katsoo, että koronaviruksen aiheuttama taloudellinen ja rahoitusmarkkinoiden epävakaus on ollut ennakoimaton ja jäsenmaiden talouspolitiikasta riippumaton kriisi. Kriisin poikkeuksellinen luonne on tarpeellista ottaa huomioon tilanteen hallintaan tähtäävissä päätöksissä. Valtioneuvosto pitää vallitsevassa tilanteessa ensisijaisen tärkeänä jäsenmaiden rahoituksen saatavuuden turvaamista. Valtioneuvosto on valmis tukemaan toimia, joilla voidaan edistää Euroopan unionin esim. budjetin rahoituskehyksen ja sen käytettävissä olevien rahoitustukivälineiden käyttöä väliaikaisesti ja rajatusti koronasta johtuvassa poikkeuksellisessa tilanteessa.

Valtioneuvosto voi hyväksyä komission lisätalousarvioesityksen nro 2/2020, komission ehdotuksen joustovälinettä koskevan päätöksen muuttamisesta joustovälineen varojen käyttöön ottamiseksi, komission ehdotuksen päätökseksi ennakoimattomiin menoihin varatun liikkumavaran käyttöön ottamisesta sekä komission ehdotuksen monivuotisesta rahoituskehystä vuosille 2014–2020 annetun asetuksen muuttamisesta sitoumusten kokonaisliikkumavaran käyttöönottamiseksi.

Mikäli ehdotusten sisältö muuttuisi neuvoston käsittelyssä, poikkeuksellisten käsittelyolosuhteiden ja kiireellisyyden johdosta valtioneuvosto arvioisi ja voisi hyväksyä muutoksia ottaen huomioon Suomen kokonaisuuden.

Pääasiallinen sisältö

Tämä perusmuistio perustuu englanninkieliseen aineistoon komission esityksistä.

Lisätalousarvioesitys 2/2020

Lisätalousarvioesityksessä 2/2020 komissio ehdottaa, että otettaisiin käyttöön yhteensä +3 miljardia euroa lisää sitoumuksina ja +1,53 miljardia euroa lisää maksuina. Lisätalousarvio koskisi EU:n talousarvion otsakkeita 3 Turvallisuus ja kansalaisuus sekä 5 Hallinto. Lisätalousarvion käyttökohteena on erityisesti COVID-19 -epidemiaan liittyvien tarvikkeiden hankinta.

Komissio ehdottaa lisätalousarvioesityksessä 2/2020, että hätätukivälineeseen kohdennettaisiin COVID-19 epidemiasta johtuvan kansanterveyskriisin hoitamiseksi jäsenvaltioissa 2,7 miljardia euroa sitoumuksina ja 1,38 miljardia euroa maksuina. Hätätukivälinettä on mahdollista käyttää monen tyyppisiin toimenpiteisiin, kuten materiaalien hankkiminen ja kuljettaminen, potilaiden kuljettaminen, keskitetyt hankinnat ja kehitystyön tukeminen. Komissio huolehtii yhteensovittamisesta muun muassa rescEU- ja AMIF-ohjelmista rahoitettujen toimenpiteiden kanssa, sekä jäsenvaltioiden omien toimenpiteiden kanssa.

Komissio ehdottaa lisätalousarvioesityksessä 2/2020 lisäksi, että EU:n pelastuspalvelumekanismiin kohdennettaisiin rahoitusta erityisesti lääketieteellisiin tarvikkeiden ja suojavaarusteiden hankintoihin (+300 miljoonaa euroa lisää sitoumuksina, +150 miljoonaa euroa lisää maksuina). Komissio on jo aiemmin ehdottanut lisätalousarvioesityksessä 1/2020 lisäyksiä pelastuspalvelumekanismiin/rescEU:n määrärahoihin (+70 miljoonaa euroa sitoumuksina, +40 miljoonaa euroa maksuina) sekä lisäksi määrärahojen uudelleenkehennuksia. Lisätalousarviossa 2/2020 tehtävät

lisäykset pelastuspalvelumekanismien sitoumuksiin ja maksuihin täydentäisivät aiempaa lisätalousarvioesitystä.

Komissio ehdottaa lisätalousarviolla 2/2020 muutoksia seuraaviin budjettilinjoihin (summat euroina):

Käyttökohde	Budjettilinja	Nimi	Sitoumukset	Maksut
<i>COVID-19 torjunta & Hätätilatuki</i>	18 01 04 05	Unionin sisällä annettavan hätätilanteen tuen tukimenot	+54 000 000	+54 000 000
<i>COVID-19 torjunta & Hätätilatuki</i>	18 07 01	Unionin sisällä annettava hätätilanteen tuki	+2 646 000 000	+1 326 000 000
<i>COVID-19 torjunta & Pelastuspalvelumekanismi</i>	23 03 01 01	Katastrofien ehkäisy ja katastrofivalmiudet unionin sisällä	+300 000 000	+150 000 000
YHTEENSÄ			+3 miljardia euroa	+1,53 miljardia euroa

Komissio ehdottaa lisättävän sitoumuksia yhteensä +3 miljardin euron edestä ja maksuja yhteensä +1,53 miljardin euron edestä lisätalousarviossa 2/2020. Nämä menolisäykset on tarkoitettu rahoittamaan erityisvälineissä käytettävissä olevan rahoituksen turvin, sillä EU:n talousarvion otsakkeen 3 liikkumavara on jo aiemmin käytetty.

Komissio ehdottaa, että joustovälinettä hyödynnettäisiin lisää 243 miljoonan euron edestä.

Komissio ehdottaa, että noin 2 042,4 miljoonaa euroa katettaisiin sitoumusten kokonaisliikkumavarasta.

Komissio ehdottaa, että ennakoiduttomiin menoihin varattua liikkumavaraa otettaisiin käyttöön sitoumuksiin noin 714,6 miljoonan euron edestä. Ennakoiduttomiin menoihin varattua liikkumavaran käytön hyvitettäisiin EU:n talousarvion otsakkeesta 5 Hallinto, jonka sitoumusten liikkumavaraan tehtäisiin vähennys, noin -714,6 miljoonaa euroa.

Lisätalousarvioesityksessä 2/2020 ehdotettujen määrärahan käyttöjen jälkeen vuoden 2020 EU:n talousarviossa olisi sitoumuksissa liikkumavaraa yhteensä noin 633,7 miljoonaa euroa ja maksuissa yhteensä noin 18 681,9 miljoonaa euroa.

Ehdotus joustovälineen käyttämisestä vuonna 2020 koskevan päätöksen muuttamisesta

Komission ehdotuksessa (COM 2020 171 final) muutettaisiin neuvoston ja Euroopan parlamentin päätöstä (EU) No 2020/265, joka koskee joustovälineen käyttöönottoa vuonna 2020. Kyseisen päätöksen mukaan joustovälinettä voidaan käyttää vuonna 2020 sitoumuksina noin 778,1 miljoonalla eurolla muuttoliikkeen, pakolaisuuden ja turvallisuuden alojen toimiin.

Komissio on esittänyt aiemmin jo lisätalousarvioesityksen 1/2020 yhteydessä (COM (2020) 140 final), että joustovälineen käyttöalaa laajennetaan COVID-19 epidemiasta johtuvaan ajankohtaiseen terveyskriisiin sekä Euroopan syyttäjävirston lisätarpeisiin ja että joustovälineen käyttöä nostetaan sitoumuksina +73,3 miljoonalla eurolla.

Komissio ehdottaa nyt (COM 2020 171 final), että joustovälineen käyttöä nostettaisiin lisää +243 miljoonalla eurolla. Uusin ehdotus korvaisi lisätalousarvioesityksen 1/2020 yhteydessä annetun ehdotuksen (COM (2020) 140 final). Joustovälineen käyttöä sitoumuksina kasvatettaisiin yhteensä +316,3 miljoonalla eurolla. Näin ollen joustovälinettä käytettäisiin vuonna 2020 suurin mahdollinen enimmäismäärä eli yhteensä 1 094,4 miljoonalla eurolla. Tämä tarkoittaisi, että sitoumusten kokonaisliikkumavaran mukaiset varat käytettäisiin kokonaisuudessaan vuonna 2020.

Ehdotus monivuotista rahoituskehystä vuosina 2014–2020 koskevan neuvoston asetuksen muuttamisesta, liittyen sitoumusten kokonaisliikkumavaraan

Komissio ehdottaa (COM (2020) 174 final) muutosta vuosien 2014-2020 monivuotisesta rahoituskehystä annetun neuvoston asetuksen (EU, Euratom) No 1311/2013 14 artiklaan, jossa säädetään sitoumusten kokonaisliikkumavarasta. Joustoväline ja ennakoiduttuihin menoihin varattu liikkumavara eivät mahdollista kaikkien menotarpeiden rahoitusta.

Komission ehdotus poistaisi rajoituksen käyttää kokonaisliikkumavaraa ainoastaan kasvua ja työllisyyttä, erityisesti nuorisotyöllisyyttä sekä muuttoliikettä ja turvallisuutta tukeviin toimiin. Tämä määritelmäkriteerin muutos mahdollistaisi kokonaisliikkumavaran käytön lisätalousarvioesityksen 2/2020 toimenpiteiden rahoituksessa. Komissio ehdottaa, että noin 2 042,4 miljoonaa euroa lisätalousarvioesityksen 2/2020 toimista katettaisiin sitoumusten kokonaisliikkumavarasta. Tämä tarkoittaisi, että sitoumusten kokonaisliikkumavaran mukaiset varat käytettäisiin kokonaisuudessaan vuonna 2020.

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi ottaa käyttöön vuonna 2020 ennakoiduttuihin menoihin varattu liikkumavara

Monivuotisesta rahoituskehystä vuosina 2014– 2020 annetussa neuvoston asetuksessa No 1311/2013 on rajattu ennakoiduttuihin menoihin varatun liikkumavaran käyttö viimeiseksi keinoksi reagoida ennalta arvaamattomiin olosuhteisiin. Otsakkeen 3 osalta kuluvan vuoden liikkumavara on käytetty jo vuoden 2020 talousarviossa. Koska myös joustovälineen ja sitoumusten kokonaisliikkumavaran avulla jo rahoitetaan otsakkeen 3 menoja, on ennakoiduttuihin menoihin varattu liikkumavara ainoa jäljellä oleva erityisväline.

Komission ehdotuksessa (COM (2020) 172 final) esitetään otettavaksi käyttöön ennakoiduttuihin menoihin varattua liikkumavaraa yhteensä +714,6 miljoonan euron edestä sitoumuksina. Komission ehdotuksessa ei esitetä maksuihin lisäystä.

Ennakoiduttuihin menoihin varatun liikkumavaran osalta edellytyksen on, että kuluvan tai tulevien vuosien liikkumavaraa vähennetään käyttöönottoa vastaavalla määrällä. Koska vuosi 2020 on kuluvan rahoituskehyskauden viimeinen vuosi, eivät sitoumusmäärärahojen enimmäismäärä saa ylittää kuluvan vuoden sitoumuskattoa. Tämän vuoksi komissio ehdottaa vähennettäväksi 714,6 miljoonaa euroa otsakkeen 5 Hallinto käytettävissä olevasta liikkumavarasta.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT 312 (2) artikla ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 106 A artikla; erityinen lainsäätämisyjärjestys, yksimielisyys neuvostossa ja Euroopan parlamentin hyväksyntä.

SEUT 314 artikla ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 106 A artikla; erityinen lainsäätämisyjärjestys, määräenemmistö neuvostossa.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Komission antamaa pakettia käsitellään Euroopan parlamentissa kiireellisenä. Euroopan parlamentti äänestäisi sen hyväksymisestä suoraan täysistunnossaan 16.4.

Kansallinen valmistelu

Tämä perusmuistio on käsitelty ja asia on sovitettu yhteen valtioneuvoston sisällä EU 34 (budjetti- ja hallintoasiat) -jaostossa, kirjallinen menettely 5.-6.4.2020.

Eduskuntakäsittely

Komission 2.4. antamat esitykset saatetaan kiireellisinä eduskunnan käsiteltäväksi perustuslain 97 §:n mukaisella selvityksellä (E-kirje). Kyse on poikkeusmenettelystä, jossa perustuslain 96 §:n mukaisesta asiasta (U-asia) toimitetaan asian kiireellisyyden vuoksi perustuslain 97 §:n mukainen E-kirje. Asian käsittelyaikataulu unionissa on erittäin kiireellinen, eikä kansallinen käsittely perustuslain 96 §:n mukaisessa menettelyssä olisi käytännössä mahdollista ennen kuin komission esitykset etenevät tosiasiallisesti päätettäväksi neuvostossa. Eduskunnalle toimitetaan lisäksi mahdollisimman pian perustuslain 96 §:n mukainen U-kirjelmä.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Lisätalousarvioesityksellä ei ole vaikutusta kansalliseen lainsäädäntöön tai Ahvenanmaan asemaan.

Taloudelliset vaikutukset

Lisätalousarvioesityksessä otettaisiin käyttöön yhteensä 3 000 miljoonaa euroa lisää sitoumuksina ja 1 530 miljoonaa euroa lisää maksuina. Ehdotus kasvattaisi Suomen maksuja EU:lle yhteensä noin 44 miljoonaa euroa.

Vuoden 2020 osalta lisätalousesityksen mukainen maksujen kasvu (1 530 milj. euroa) kasvattaisi Suomen EU-maksuja 22 miljoonalla eurolla, jolloin Suomen maksuosuus nousisi 2 106 miljoonaan euroon vuonna 2020. Maksujen kasvu voidaan hoitaa käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa.

Sitoumusten kasvu konkretisoituisi maksuiksi vasta vuoden 2020 jälkeen: tästä Suomen laskennallinen maksuosuus olisi myöhempinä vuosina noin 22 miljoonaa euroa. Sitoumusten kasvu voidaan hoitaa nykyiseen kansalliseen kehykseen (julkisen talouden suunnitelmaan) sisältyvien Suomen EU-maksuihin liittyvien määrärahojen puitteissa.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Komission lisätalousarvioesityksestä nro 1/2020 ja siihen liittyvästä joustovälineen käyttöä koskevasta ehdotuksesta on 1.4.2020 annettu eduskunnalle E-kirje (E 23/2020 vp).

Asiakirjat

COM (2020) 170 final (lisätalousarvio 2/2020)

COM (2020) 171 final (joustovälineen käyttöönotto vuonna 2020)

COM (2020) 172 final (ennakoimattomiin menoihin varattu liikkumavara)

COM (2020) 173 final (komission tiedonanto mukautuksista)

COM (2020) 174 final (neuvoston asetuksen 1311/2013 muuttaminen; monivuotinen rahoituskehys 2014–2020)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/BO Anna Hyvärinen, anna.hyvarinen (at) vm.fi , puh. 0295 530405.

EUTORI-tunnus

EU/2019/0277, EU/2020/0778, EU/2020/0787

Liitteet

Viite

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi
